

De Schapendoes Club

NIEUWSBRIEF 22:

6de jaargang

4de kwartaal 15-11-2014

De volgende punten komen aan bod:

1. Van de bestuurstafel
2. Schapendoes Treffen 21 september 2014
3. Van de leden
 1. Arme Jeppe
4. Gezondheid
5. Gezondheidsonderzoeken

1. Van de bestuurstafel

Belangrijke data;

17-05-2015 Beoordelingsdag en ALV te Hoenderloo

27-09-2015 Schapendoes Treffen te Hoenderloo

22-05-2016 Beoordelingsdag en ALV te Hoenderloo

25-09-2016 Schapendoes Treffen te Hoenderloo

De agenda voor de beoordelingsdag en ALV is in het vervolg:

Aanvang keuringen 10.00, 12.30 lunch, 13.30 vervolg keuringen en aansluitend in de namiddag (rond 16.00) de ALV.

De ALV neemt meestal maar weinig tijd in beslag en met dit tijdschema hebben we zo'n 5 uur beschikbaar voor de keuringen en kunnen we op verzoek ook aangeven of iemand 's morgens of 's middags aan de beurt is en kunnen we volstaan met 2 keurmeesters. De keurmeesters voor de keuring 2015 zijn Pamela Runderkamp en Cindy Kerssemeijer.

27-06-2015 De tweejaarlijkse CAC tentoonstelling Nederlandse Rassen te Zwolle.

Op de site <http://www.nederlandsehondenrassen.nl/> vindt u alle benodigde informatie

Automatische incasso; nog niet alle leden hebben de machtiging voor de automatische incasso opgestuurd, dit graag met spoed alsnog opsturen, in de bijlage vindt u nog een keer de benodigde formulieren.

Per e-mail versturen naar: penningmeester@schapendoesclub.nl

Mocht u dit **per post** versturen dan vanaf nu graag naar:

Secretaris Schapendoes Club
Berglaan 16 7009 BX Doetinchem

Onze secretaris Ingeborg Töniës scant 'm dan alsnog in en mailt hem dan door naar de penningmeester.

Fokbegeleiding; de fokbegeleiding gaat deze winter naar Portugal en is daarom telefonisch niet bereikbaar maar wel per mail.

Heeft u vragen, wilt u advies of achtergrond informatie over combinaties die u wilt maken neem dan tijdig contact op, aangezien de fokbegeleiding niet 24/7 online is, dan krijgt u zo spoedig mogelijk antwoord.

Dit geldt ook voor de opgave van de dekkingen, de nesten en andere informatie zoals regio nieuws voor de website. Het kan soms een paar dagen duren voordat dit op de site vermeld kan worden.

2. Schapendoes Treffen 21 september 2014

Zondag 21 september was het zover. Op tijd vertrokken met Rijck onze jongste hond richting Hoenderloo. Oudje Jules bleef bij het baasje thuis, zij gingen in de tuin aan het werk. Hoewel ik met regen vertrok klaarde de lucht steeds meer op, en in Hoenderloo aangekomen was de lucht knalblauw.

Een heleboel bekende gezichten maar ook veel nieuwe, sommigen ken je al een tijd via de Facebook pagina van de Schapendoesclub.

De organisatie was ook deze keer weer in handen van Dorien en Dirk en liet werkelijk niks te wensen over. We werden getraakteerd op een goed gevulde rugzak met allerlei leuke spulletjes van de sponsors Bullepees.nl, Prins hondenvoer en Smølke. Zelfs een opvouwbaar drinkbakje voor de hond en een appeltje voor de baasjes.

De dag begon met een puzzeltocht met vragen. Maar kletsen en puzzelen gaat soms niet goed samen dus we hadden ons een beetje verlopen. Geen probleem, Dirk schaduwde de puzzelaars en bracht ons weer op het "rechte pad".

Na de puzzeltocht konden we even een hapje eten en daarna aan de spelletjes. Deze keer was er de straat van verleiding, de caviabaan en de hindernisbaan. De straat van verleiding zorgt altijd voor een hoop lol en vooral geschreeuw van baasjes. De caviabaan bleek het minst lastig en ging ook de puppen goed af.

Ik stond zelf bij de hindernisbaan en die was best pittig. Vooral het karretje waar de hond een stukje op voortgetrokken moest worden door het baasje was soms lastig. En ook hier waren de allerjongsten het meest onbevangen.

Naast de spelletjes kon je de hond laten meten en de reuen goed op de foto laten zetten door Janny. De foto en gegevens komen dan op de dekruenlijst.

Gezien de tijdsdruk moesten we na de spelletjes gelijk aantreden voor het Doezenrennen. Een leuk onderdeel voor alle honden in verschillende leeftijdsklasse. De oudste was denk ik wel 14 jaar, maar liep nog als een jonkie.

Er starten steeds 4 honden op een rij. Aan de andere kant van het veld staat iemand die de honden roept. Heel veel honden vinden dit geweldig en hoewel er toch veel beweging in zit heb ik geen onvertogen blaf of gesnauw gehoord.

De uitslagen zijn tevens in deze editie te vinden.

Na de al deze onderdelen was er de prijsuitreiking. Een hele tafel vol leuke hebbedingetjes en al even leuk verpakt.

Alle prijswinnaars werden nog even voor het nageslacht vastgelegd.

De dag was strak gepland dus gauw naar de bbq. Deze werd verzorgd door de Spar en aangezien buitenlucht hongerig maakt werd er flink aangevallen. Lekker veel variatie en heerlijke vers.

Tijdens de bbq werd er gezellig nagepraat terwijl menig does op apegapen lag.

Kortom een zeer geslaagde dag. Gezellige mensen, fijne honden en een goede sfeer.

Thuisgekomen kon ik Jules ook nog even laten meegenieten van de heerlijke snacks van Bullepees.nl en voor hem zat er in het rugzakje een worst van Prins voor senioren, hoe treffend.

Ik denk dat ik namens iedereen, die deze dag beleefd heeft, kan zeggen dat Dorien en Dirk een onmisbare factor zijn. De organisatie was weer top!

Graag tot volgend jaar.

Groeten Susan Kwekkeboom

Uitslagen:

Straat van verleiding:

1. Grietje, Carlian Brauckmann
2. Puck, Emilia Eigenhuis
3. Senna, Jan en Sandra Brouwer

Hindernisbaan:

1. Stuiver, Hylke Vermeulen
2. Pip, Freek Starke
3. Wampie, Kitty Noordhuizen

Caviabaan:

1. Bambam, Herma Verspuij
2. Levi, Jolanda Lanting
3. Bibi, Monique Blom

Extra prijs voor snelle pup

Wannes, Liesbeth en Ruud Bastiaensen

Schapendoesrennen:

Jonge honden ½ - 2 jaar:

1. Princess Sontje, Susanne en Ronald Helmers
2. Jintho, Dick en Aleid van Dam
3. Loulou, Monique Blom

Open klasse 2 - 6 jaar

1. Yara, Carlian Brauckmann
2. Boefje, Miriam Scheffer
3. Haico, Marianne en Bertram Ziegesloo

Midlife/senior 6 jaar en ouder:

1. Xenta, Miriam Scheffer
2. Anjou, Betsy Dommerholt
3. Wampie, Kitty Noordhuizen

En een extra prijs voor de twee pups voor hun enthousiaste inzet:

Wannes en Bobbi, Liesbeth en Ruud Bastiaensen en Ingeborg Töniës

1ste prijs bij de puzzelwandeloctocht was voor Freek Starke

3. Van de Leden

1. Arme Jeppe

Inderdaad arme Jeppe, zijn mens is instructrice op een hondenschool....Dat betekend dat je heel, heel veel cursussen en workshops moet doen ☺

Het begint natuurlijk met de normale cursussen, bij de puppensocialisatie was zijn mens nog geen instructeur, toen viel het nog mee. Daarna begon het: 2 jaar gehoorzaamheid, workshop balanstaining, workshop massage, workshop STAPcontact, workshop BAT, speuren, behendigheid.....

Nu zijn mens 6 jaar later zelf cursussen geeft is het vooral veel wachten. De bench gaat mee en staat tijdens de lessen in de buurt van de groep. Jeppe moet dan vaak 2 uurtjes geduld hebben. Er is voor Jeppe niets moeilijker dan geduld hebben.

Op zicht-afstand gebeuren namelijk de leukste dingen: pups gaan aan de wandel, er staan wat behendigheidmateriaal waar vrolijk gebruik van wordt gemaakt, enthousiaste baasjes die hun honden flink belonen met lekkers en een vrolijke stem, zijn eigen mens die de enthousiaste baasjes weer beloont voor hun voortreffelijke timing. Ook zijn er jonge-hondencursussen en die "pubers" breken nog wel eens los en rennen wild blaffend in het rond. Met al die opwinding is het voor Jeppe een hele uitdaging rustig te blijven.

In het begin ging dit alles ook niet vanzelf: veel blaffen en gedurende de lessen blijven staan i.p.v. rustig liggen. Maar Jeppe leerde snel: "als ik mijn snavel hou krijg ik een brokje toegeworpen!! als ik blaf loopt ze juist weg..."

Eerst had ik wel een flink bakje met brokjes nodig en moest zelfs belonen als Jeppe alleen maar even ademhaalde tijdens zijn kabaal. Omdat ik dan niet aan lesgeven toekwam heb ik het door iemand anders laten doen. Wat leerde hij snel! En dat hebben we rustig opgebouwd.

Nu vergeet ik Jeppe af en toe zelfs omdat hij lekker op zijn favoriete kleedje in de bench ligt te wachten. Nou is het wel een actief wachten, hij zal zijn koppie niet even neerleggen en houdt de les scherp in de gaten.

Voordat we klaar zijn met de lessen heeft hij het al door. Hey, het vragenrondje, het is bijna zover!

Hij "weet" dat hij ook dan beter niet kan gaan blaffen, ze loopt zo weer de andere kant op...maar ja, Jeppe zit wel vol energie, en waar moet dat heen? Hij staat letterlijk te trappelen. Zijn voorpoten leven hun eigen leven, hij kan er niets aan doen. Kan zijn blaf net inhouden...Dan gaat de bench open...niet uit de bench vliegen want dan zit ik er zo weer in. Even wachten op het teken. "toe maar"

En dan is het feest, want zijn mens heeft weer eens iets nieuws gezien: hooperen! Leren door een rij met hoepels door te lopen die in een bepaalde volgorde staan. We zijn nog maar net begonnen. Jeppe snapte er eerst geen hout van. Maar dat kan de pret niet drukken. Hij moet eerst de target aanleren: een tegel aanraken en "klik" een brokje. Maar als je het niet helemaal snapt en ongeduldig van aard bent bedenk je gewoon alles wat je de laatste jaren hebt geleerd: zitten, liggen, spelboog, rol om, een rondje om jezelf, zitten poten omhoog, plat liggen, en dat herhalen in willekeurige volgorde.

....totdat je je ineens bedenkt: waarom zou die hoepel daar toch staan? Makkie!

Binnenkort gaan we schapendrijven.....

Tanja Rozendal

4. Gezondheid: HD en ED

Wat is heupdysplasie ?

Heupdysplasie betekent letterlijk "heupmisvorming" en wordt meestal aangeduid met de afkorting "HD".

Heupdysplasie is een afwijking aan de heupgewrichten waarbij de ontwikkeling van de heupen bij een jonge, opgroeiende hond niet normaal verloopt en de gewrichten ernstig misvormd kunnen worden.

Oorzaak

HD is multifactoriele aandoening. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat HD voor 20 tot 30% erfelijk bepaald is. Dit houdt in dat HD voor 70 tot 80% niet erfelijk bepaald is, dus wordt bepaald door omgevingsfactoren

HD wordt dus veroorzaakt door een combinatie van erfelijke en uitwendige factoren, maar m.n. uitwendige invloeden zoals groeisnelheid, lichaamsgewicht, (overgewicht) beweging, spierontwikkeling en voeding spelen hierbij een belangrijke rol.

De combinatie van erfelijke aanleg en de na de geboorte van de pup optredende uitwendige invloeden kan leiden tot een verkeerde ontwikkeling van de heupgewrichten en de uiteindelijke misvormingen.

Door al deze verschillende uitwendige invloeden, kan de mate van misvorming van de heupen met een gelijke erfelijke aanleg sterk variëren.

HD wordt vooral gevonden bij honden van grote en middelgrote rassen, maar soms ook bij honden van de wat kleinere rassen. HD komt niet uitsluitend voor bij rashonden, maar ook bij hun kruisingsproducten.

Heupgewricht

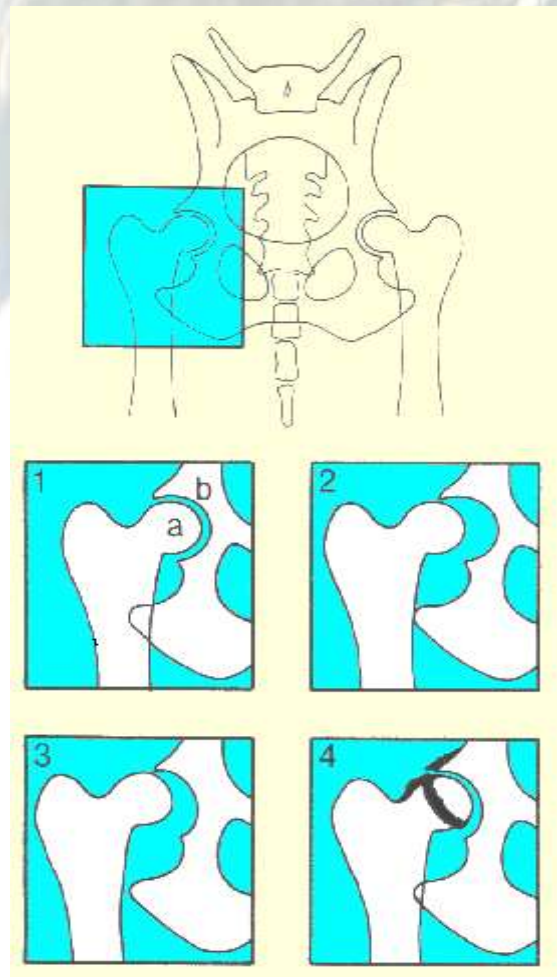
Bij een normaal heupgewricht wordt de gladde, bolronde kop van het dijbeen door gewrichtskapsel, - banden en omringende spieren goed op zijn plaats gehouden in de voldoende diepe kom van het bekken.

Doordat de dijbeenkop kan draaien in de bekkenkom laat het gewricht een vrij ruime beweging toe. Bij dit draaien zal echter de kop wel goed aangesloten moeten blijven in de kom. Deze stevige aansluiting van de kop in de kom is niet alleen noodzakelijk voor een goede functie van het gewricht, maar is ook noodzakelijk voor een normale ontwikkeling van het gewricht van jonge, nog groeiende honden.

Bestaat er bij de jonge opgroeiende hond teveel speling tussen de kop en de kom, dan kunnen er misvormingen ontstaan

- de aansluiting van de kop in de kom kan onvoldoende worden of de kop kan zelfs helemaal buiten de kom komen te liggen;
- de dijbeenkop kan vlak worden;
- de bekkenkom kan ondiep worden;
- er kunnen botwoekeringen ontstaan rond de kop en de kom door abnormale slijtage van het gewricht.

De mate waarin de misvormingen optreden kan variëren van zeer gering tot zeer ernstig. Een pup wordt geboren met een skelet dat bestaat uit zacht, elastisch bot en kraakbeen. Het heupgewricht bestaat uit 4 delen: darmbeen, schaambeen, zitbeen en dijbeen. Het gewricht is op die jonge leeftijd weliswaar elastisch van bouw, maar stabiel. Blijft die stabiliteit gedurende de groei van de hond aanwezig, dan zal zich een heupgewricht vormen waarbij de heupkom diep en nauwsluitend in de heupkom gelegen is.

Het feit dat de gewrichtsstabiliteit van de heupgewrichten bij de jonge pup met name afhankelijk is van de "weke" delen toont dus aan dat HD in oorsprong een afwijking is van juist de "weke" delen. Men is echter geneigd HD als een botziekte te beschouwen, hetgeen onjuist is!

Dit wordt veroorzaakt door het feit dat men bij een hond die aan HD lijdt vaak op de röntgenfoto afwijkingen aan de botten ziet, die het gevolg en niet de oorzaak zijn van de instabiliteit van de heupgewrichten.

Fig. 1: De bolronde dijbeenkop (a) sluit goed aan bij de voldoende diepe bekkenkom (b).

Fig. 2: Slechte aansluiting van de normaal gevormde dijbeenkop in de normaal gevormde bekkenkom.

Fig. 3: De aansluiting van de dijbeenkop in de bekkenkom is onvoldoende. De kop is te vlak en de kom is te ondiep.

Fig. 4: Vlakke dijbeenkop, ondiepe bekkenkom en de botwoekeringen rond de kop en de kom.

Verschijnselen

Honden met HD kunnen hiervan ernstige hinder ondervinden, soms al op zeer jonge leeftijd (beneden de leeftijd van een jaar), maar vaker op oudere leeftijd.

De verschijnselen die hierbij optreden zijn het gevolg van een abnormale of belemmerende beweging van de heupgewrichten en/of van pijn en deze kunnen zich uiten in:

- moeilijk opstaan, soms met pijn;
- een stijve achterhand, vooral na rust;
- huppelen met de achterpoten alsof deze de voorpoten niet kunnen bijhouden (huppen als een konijn);
- slecht uithoudingsvermogen; snel gaan liggen;
- doorzakken van de achterhand;
- kreupelheid in een of beide achterbenen;
- niet willen spelen, wandelen
- koehakkige stand (de hakken worden naar binnen gedraaid).

Geen van deze verschijnselen is echter typisch voor HD en een onderzoek is dan ook nodig om vast te stellen wat de oorzaak van de klachten is. Na zo'n onderzoek zullen meestal röntgenfoto's van de heupgewrichten worden gemaakt. Dit is de enige manier om vast te stellen of er misvorming van het heupgewricht bestaat en te zien hoe ernstig deze is.

Veranderingen aan de heupgewrichten kunnen worden beoordeeld op röntgenfoto's. De ernst van de misvormingen is echter geen goede maat voor de ernst van de klachten. Bij honden met zeer ernstige klachten worden soms maar weinig afwijkingen gevonden, terwijl honden met ernstig misvormde heupen soms verbazend weinig problemen hebben.

De klachten die de jonge hond vertoont zijn over het algemeen wisselend van karakter, duur en intensiteit. Veel honden gaan onder invloed van de pijn zichzelf ontzien, zodat de schade in de gewrichten zich weer (tijdelijk) kan herstellen. Op den duur is het gewricht na veel herstelwerkzaamheden voor een tijd min of meer klachtenvrij (tenminste voor zover wij als mens dat kunnen waarnemen). Later echter vertonen de meeste honden weer klachten.

Feit is dat de daarin ervaren dierenarts al bij een pup van ca. 8 weken kan voelen of de heupen stabiel zijn. Met behulp van een bepaalde handgreep kan men voelen of de heupkop al dan niet "vast" in de heupkom zit. Met grote zekerheid kan dan al voorspeld worden of de heupgewrichten zich "normaal" zullen ontwikkelen.

Dit toont dus al aan, dat de stabiliteit van het heupgewricht iets is dat aangeboren is; op jonge leeftijd zorgen met name het gewrichtskapsel en -bandje voor de stabiliteit. Op latere leeftijd spelen ook de bekkenspijeren een grote rol. Dat is ook de reden dat honden met veel bekkenspijeren gemiddeld minder aan HD lijden.

Wanneer de hond geen klachten vertoont is behandeling niet nodig en gelukkig kunnen veel honden ondanks hun HD prima als huishond functioneren. De kans op problemen blijft echter bestaan en zal toenemen naarmate meer van de hond wordt geëist (zoals bijvoorbeeld bij diverse hondensporten) en naarmate de hond ouder wordt.

HD is niet te genezen, maar in veel gevallen wel te behandelen.

Misvormingen van de heupgewrichten kunnen, eenmaal aanwezig, niet meer ongedaan worden gemaakt.

Een behandeling zal dan ook vooral gericht zijn op de revalidatie van de afwijkende heupgewrichten:

- overmatig lichaamsgewicht voorkomen of drastisch verminderen (vermageren) om onnodige belasting van de heupgewrichten te voorkomen;
- regelmatige lichaamsbeweging om de gewrichten minder stijf te doen worden en proberen de bespiering te bevorderen (vaak korte stukjes uitlaten, lichte looptraining, zwemmen);
- pijnbestrijding als ondersteuning van de revalidatie (injectie of medicijnen, en/of eventueel operatief ingrijpen).

Wat is elleboogdysplasie ?

De term "elleboogdysplasie" ED omvat een aantal onderling onafhankelijke afwijkingen die alle in het ellebooggewricht optreden en vooral voorkomen bij jonge honden van grotere rassen. Deze afwijkingen veroorzaken pijn en leiden uiteindelijk tot invaliderende osteoarthrose van het aangetaste gewricht. De meest frequent voorkomende diagnoses van stoornissen die onder ED vallen, zijn:

- **LPA:** is een **L**osgeraakt **P**rocessus **A**coneus, dit is een botpunt van de ellepijp dat zich aan de bovenkant van het ellebooggewricht bevindt. Tijdens de groeifase hoort het Processus Anconeus vast te groeien aan de ellepijp. Wanneer dat niet gebeurt, spreekt men van een LPA. Een LPA dient zo snel mogelijk verwijderd worden om artrosevorming te voorkomen
- **LPC:** is een **L**osgeraakt of afgebroken **P**rocessus **C**oronoïdeus dit is een los stukje bot van de ellepijp in het ellebooggewricht. Dit processus Coronoïdeus bevindt zich onder in het ellebooggewricht. Heeft een hond last van een LPC dan is het zaak dit losse stukje bot zo snel mogelijk te verwijderen.
- **OCD:** of **O**steo**C**hondros**i**s **D**issecans is een beschadiging van het kraakbeen. Zeker wanneer een stuk kraakbeen los komt te liggen kan dit flink pijnlijk zijn voor de hond. Ook een OCD dient op korte termijn verwijderd te worden om artrosevorming tegen te gaan. De verwijdering d.m.v. artroscopie verdient de voorkeur.
- **EI:** **E**lleboog **I**ncongruent**i**e, wanneer de ellepijp en het spaakbeen niet goed op elkaar aansluiten spreken we van incongruentie. De incongruentie wordt veroorzaakt doordat het ene bot te lang of te kort is t.o.v. het andere. Door middel van een operatie is dit redelijk goed te verhelpen, al zijn het geen lichte operaties.

De losse stukjes bot of kraakbeen in het geval van LPA, LPC of OCD irriteren het gewricht en veroorzaken pijn, gewrichtsontsteking en uiteindelijk osteoarthrose. Elleboog Incongruentie (EI) veroorzaakt schuifkrachten op en mogelijke losraking van het processus anconeus of coronoïdeus, met als gevolg LPA of LPC. EI veroorzaakt ook te zware belasting van een kleiner draagvlak van het gewricht, waardoor het kraakbeen wordt aangetast met als gevolg pijnlijke gewrichtsontsteking en uiteindelijk osteoarthrose

Oorzaak

Elleboogdysplasie is een multifactoriele aandoening, wat wil zeggen dat er meerdere oorzaken zijn. Erfelijkheid speelt een grote rol, maar ook trauma, voeding en stofwisseling zijn belangrijke factoren binnen elleboogdysplasie. De mate van overerving is polygenetisch, dat betekent dat er meerdere genen betrokken zijn bij de ontwikkeling van elleboogdysplasie. Dat maakt het uitselecteren via de fokkerij ook zo lastig.

Verschijnselen

Foto links een normale elleboog, foto rechts elleboogdysplasie

Een hond met één aangetaste elleboog zal ergens tussen 4 en 6 maanden beginnen te kreupelen. Als beide ellebogen door ED zijn aangetast, dan zullen de enige indicaties waarschijnlijk een korte paslengte en een tegenzin om te rennen en te spelen zijn. Bij klinisch onderzoek kan men een licht gekraak horen of voelen als het gewricht wordt bewogen. LPA, OCD en EI kunnen zichtbaar gemaakt worden op drie verschillende radiologische opnamerichtingen. LPC is in de beginfase moeilijk te zien en wordt pas duidelijker zichtbaar als zich tekenen van osteoarthrose ontwikkelen. Operatieve verwijdering van irriterende losse fragmenten (LPA, LPC, OCD) of operatief vastzetten van het LPA, en chirurgische correctie van incongruentie zijn geïndiceerd in de meeste gevallen van milde osteoarthrose. Bij ernstige osteoarthrose van het ellebooggewricht is de prognose voor volledig herstel matig tot slecht. Niet-operatieve behandeling van osteoarthrose omvat verminderde dagelijkse inspanning, beperking van lichaamsgewicht en medicatie om kraakbeengroei te bevorderen, gewrichtsontsteking te remmen en pijn te verminderen.

De behandeling van elleboogdysplasie is afhankelijk van betrokken aandoeningen en de ernst van de klinische symptomen. Over het algemeen zal een min of meer ingrijpende operatie moeten plaatsvinden. Artroscoopie is een erg waardevolle methode bij diagnostiek en behandeling van elleboogdysplasie wanneer het om OCD en LPC's gaat. Daarnaast zijn belangrijk:

- gewichtbeperking
- voorkomen van overbelasting
- pijnstillers/ontstekingsremmers
- goede voeding

Preventie

Is HD en ED te voorkomen?

Een afdoende behandeling voor HD en ED bestaat niet. Daarom moet getracht worden het ontstaan van HD en ED zoveel mogelijk te voorkomen. Dat kan door de uitwendige omstandigheden voor jonge, opgroeiende honden zo gunstig mogelijk te maken, dus goede voeding, maar vooral niet teveel; overmatige belasting van de heup en ellebooggewrichten voorkomen; beperken van springen, trap lopen en trekken.

Voeding

Tijdens de groei van het bot wordt steeds kraakbeen omgezet in bot: zowel in de groeischijf als bij de uiteinden van alle botten. Verbening van het kraakbeen kan verstoord worden door voedingsfouten. Met name teveel energie (te hoog eiwit en/of vet percentage), teveel Calcium (kalk), een foutieve Calcium/Fosfor-verhouding en te veel of te weinig vitamine D kunnen deze verbening met grote gevolgen verstoren.

Bekend is dat honden die "fout" gevoed worden beduidend meer lijden aan onder andere HD. Een hond die een "complete voeding" krijgt heeft geen behoefte meer aan extra vitaminen en mineralen. Vooral extra kalk en Vitamine D hebben juist een averechts effect op de skelet- en gewrichtsontwikkeling.

"Compleet" voer moet, wettelijk verplicht, de juiste hoeveelheden en verhoudingen van o.a. Calcium, Fosfor en Vitamine D bevatten.

M.n. te hard groeien en overgewicht beïnvloeden beiden het optreden van HD en ED ten nadele.

Als vuistregel doet men er goed aan de aanwijzingen van de voerfabrikant omtrent de te verstrekken hoeveelheid voer op te volgen.

Beweging

Tijdens de groei van de hond is voldoende en gedoseerde beweging noodzakelijk om de weke delen goed te laten ontwikkelen.

Met name "rechtlijnige beweging" is voor de ontwikkeling van de bekkenspijeren belangrijk; dus met name in rechte lijn wandelen, naast de fiets lopen in een rustige draf of zwemmen zijn erg geschikte bewegingsvormen.

Over het fietsen met de hond is nogal wat discussie; vele onderzoekers menen dat dit een geschikte bewegingsvorm voor jonge honden is, mits men zich aan enkele regels houdt.

De hond moet minimaal 5 à 6 maanden oud zijn. Onder fietsen wordt verstaan een (sukkel)drafje. De lengte van de fietstocht hangt met name van de jonge hond af; de hond mag wel moe, maar niet oververmoeid raken.

Een jonge hond geeft meestal zelf aan hoelang, maar overdrijf met name de eerste maanden niet. Bedenk: in de natuur moeten wolvenpups op deze leeftijden al hele afstanden mee draven met de roedel!

Ongeschikte bewegingsvormen zijn korte draaibewegingen; dus de opgroeiende jonge hond niet overdreven achter balletjes of stokken aan laten rennen, traplopen of veelvuldig (op) springen zijn helemaal uit den boze. Dit geldt dus voor HD **en** ED. Natuurlijk verdient iedere hond een aangename, normale jeugd, maar denk als eigenaar terdege aan bovenstaande punten.

Kortom heupdysplasie (HD) en Elleboogdysplasie (ED) is een door erfelijke factoren **en** uitwendige invloeden bepaalde ontwikkelingsstoornis van de heup- en ellebooggewrichten. Sommige honden ondervinden hiervan ernstige hinder. Er zijn echter ook honden met meer of minder ernstige misvormingen van de heupgewrichten, die daarvan geen last lijken te hebben. De beoordeling van het gangwerk van deze honden geeft onvoldoende informatie over de toestand van de heupgewrichten. Meer informatie hierover kan worden verkregen door het maken van röntgenfoto's van de heupgewrichten.

Misvormingen aan de ellebooggewrichten geeft altijd klachten.

Onderzoek d.m.v. röntgenfoto's

Eén van de taken van het HD-panel van de Raad van Beheer, Gezondheid, Gedrag en Welzijn (GGW), is de beoordeling van röntgenfoto's van de heup- en ellebooggewrichten van honden. De röntgenfoto's, de zogenaamde HD en ED foto's kunnen in principe door iedere praktiserende dierenarts die een overeenkomst met GGW, heeft gesloten worden gemaakt.

Voor de gegevens van een dierenarts bij u in de buurt kunt u bellen met de Raad van Beheer, afdeling GGW, telefoon 020-6644471 of 0900-7274663

De minimum leeftijd voor het maken van officiële HD foto's is voor ons ras 12 maanden, de minimum leeftijd voor het maken van ED foto's is (ondanks ons verzoek dit te verlagen) nu nog steeds 18 maanden.

HD foto's

Op het Rapport-Heupdysplasie-Onderzoek treft u de definitieve beoordeling aan, de F.C.I.-beoordeling, en een aantal gegevens die een verklaring geven voor de definitieve beoordeling.

De aanduidingen zijn als volgt;

HD A betekent dat de hond röntgenologisch vrij is van heupdysplasie, wat echter niet betekent dat de hond geen "drager" van de afwijking kan zijn.

HD B (=overgangsvorm) betekent dat op de röntgenfoto's geringe veranderingen zijn gevonden, die weliswaar toegeschreven moeten worden aan heupdysplasie, maar waaraan in het kader van de fokkerij geen directe betekenis kan worden toegekend.

HD C (=licht positief) of **HD D** (=positief) betekent dat bij de hond duidelijke veranderingen, passend in het ziektebeeld van HD zijn gevonden.

Wanneer de heupgewrichten ernstig misvormd zijn wordt dit aangegeven met **HD E** (=positief in optima forma).

De beoordeling van onderdelen

Bij de beoordeling van HD-foto wordt gelet op de vorm van de heupkommen en de heupkoppen, de diepte van de heupkommen, de aansluiting van de heupkoppen in de heupkommen, en de aanwezigheid van botwoekeringen langs de randen van de heupgewrichten.

Informatie over de diepte van de heupkommen en de aansluiting van de koppen in de kommen wordt onder andere verkregen uit de zogenaamde "**Norbergwaarde**".

Een normale of zelfs hoge Norbergwaarde betekent echter niet zonder meer dat de betreffende hond goede heupgewrichten heeft. Een combinatie van diepe heupkommen en incongruentie van de gewrichtsspleet (een niet overal even brede gewrichtsspleet) of onvoldoende aansluiting van de gewrichtsdelen kan, zelfs bij een hoge Norbergwaarde, leiden tot een (licht)-HD-positief beoordeling.

Op het formulier wordt dit duidelijk gemaakt door het aankruisen van "**onvoldoende**" of "**slechte aansluiting**". Ook wordt informatie over de diepte van de heupkommen verkregen door te beoordelen hoe het centrum van de heupkop ligt t.o.v. de bovenrand van de heupkom.

Naast de Norbergwaarde, de diepte van de heupkommen en de aansluiting van de gewrichtsdelen, wordt de uitslag ook beïnvloed door de aanwezigheid van "**bot-afwijkingen**".

Er is een rechtstreekse koppeling tussen de ernst van de bot-afwijkingen en de uitslag: zeer lichte bot-afwijkingen (1) leiden tot de beoordeling HD B, lichte (2) bot-afwijkingen leiden tot de beoordeling HD C, en ernstige (3) bot-afwijkingen leiden tot de beoordeling HD D.

De aanduiding "vormveranderingen" betreft meestal een meer of minder duidelijke afvlakking van de voorste rand van de heupkom. De aanwezigheid hiervan wordt wel vermeld, maar heeft indien dit de enige bemerking is over het gewricht, in het algemeen geen doorslaggevende betekenis voor de einduitslag.

ED-foto's.

Dit zijn röntgenfoto's die in een aantal standaardrichtingen worden gemaakt en beoordeeld door de Raad van Beheer. Hierbij zijn de volgende uitslagen mogelijk per afwijking.

- Vrij
- Grensgeval
- Graad 1
- Graad 2
- Graad 3

HD en ED en de schapendoes

Binnen ons ras komt HD en ED gelukkig maar zelden voor, van de paar gevallen die bekend zijn worden de nakomelingen c.q. familieleden nauwlettend in de gaten gehouden en krijgen de eigenaren het advies om röntgenfoto's te laten maken voordat ze ingezet worden voor de fok. Op dit moment is er dan ook geen enkele reden om HD en ED onderzoek te verplichten.

Op vrijwillige basis laten diverse mensen hun schapendoes al op HD en ED onderzoeken m.n. mensen die aan behendigheid doen willen graag, voordat ze intensief gaan trainen, zeker weten dat alles in orde is en voor de behendigheid speelt ED een grotere rol dan HD, dit i.v.m. met het nemen van korte bochten en het springen (wat bij behendigheid juist een grote rol speelt) waardoor de hond zijn voorbenen zwaarder belast dan gebruikelijk.

Een klein intern onderzoek aan de hand de uitslagen van de laatste jaren geven aan de meeste schapendoesen **HD A** en **ED vrij** krijgen en ook (en dat is opvallend) de meeste honden ondanks die **HD A** ook de vermelding "onvoldoende aansluiting" op het HD certificaat hebben staan. Dit "lijkt" te maken te hebben met het feit dat de meeste

schapendoezen ook een iets lagere Norgbergwaarde hebben, dus van nature geen hele diepe kommen blijken te hebben. Dit zou te maken kunnen hebben met de soepelheid van de gewrichten, en omdat de schapendoes zeer wendbaar is "lijkt" het dat er wat meer ruimte dan gemiddeld in de gewrichtspleet is en als de hond diep onder narcose gebracht wordt, verslapt ook nog het een en ander en ontstaat er soms net iets meer ruimte dan bij een hond die niet onder narcose is. Maar ondanks dit worden de honden dus wel als HD A beoordeelt.

5. Gezondheidsuitslagen: 01-01-2014 t/m 03-09-2014

Nadat in 2012 Cataract "voorlopig niet vrij" is gegeven aan FIEN TJE AKQI V.D. KORTE TOREN, is na 2 andere onafhankelijke onderzoeken

FIEN TJE AKQI V.D. KORTE TOREN	CATARACT vrij verklaart
AIKE-JUAN V.D. ROESKEBEER	ED vrij
SYNOUK GIPSY V.H. HASKERHÛS	HD A
LYRA CHICA V.H. HASKERHÛS	HD A
AMY-BRECHTJE FÂN É WÂLDBLAFFERS	DIST niet vrij
KE-SERA DE COCÓ'S HIJO v. ADAM'S ZOTTELN	CAT (niet congenitaal) voorlopig niet vrij
ELCO DUNKY V.D. BONTE BOELENHAM	DIST niet vrij
PRINZESS ELLA V. SNUFFEL-KNUFFEL	Cataract (niet congenitaal) niet vrij
EXCERNO SAQUI DOES	Cataract (niet congenitaal) niet vrij

Wilt u ook een leuk stukje voor de nieuwsbrief schrijven of deel uitmaken van de redactie? Er zijn steeds meer mensen die regelmatig een stukje aanleveren en dat is alleen maar erg positief. Dat maakt de nieuwsbrief interessanter en wordt door de leden erg op prijs gesteld. Mail uw bijdrage naar J.W.G. info@schapendoes.net
De volgende nieuwsbrief komt eind november uit, dus kopij aanleveren voor 15-11-14

Oproep !

Hierbij doet de club een oproep aan de leden, die in de vakanties op een schapendoes willen passen. De bedoeling hiervan is, wanneer er over en weer op een does gepast gaat worden, dat met gesloten beurzen gaat.

Een voorwaarde is dat u wel lid bent van de Schapendoes Club.

U kunt zich opgeven bij: I.A.K.Töniës

e-mail: secretaris@schapendoesclub.nl of 0314-645818

Algemene informatie

Het bestuur van "de Schapendoes Club"

Voorzitter:

J.Wierda-Gorter voorzitter@schapendoesclub.nl 0513-677588

Vicevoorzitter:

C.D.van Dam info@debonteboelenham.com 0488-412613

Secretaris:

I.A.K.Töniës secretaris@schapendoesclub.nl 0314-645818

Penningmeester:

P.A.J.Wierda info@schapendoes.net 0513-677588

Algemeen bestuurslid

D.Heermeyer d.heermeyer1900@kpnmail.nl 0313-652971

Regio contacten

Friesland:

Marije Kroes mamskroes@hetnet.nl 0561-420508

Drenthe/Groningen:

Miriam Scheffer deoldegrise@kpnmail.nl 06-23103247

Overijssel:

Tanja Rozendal tanja.rozendal@planet.nl 0527-292268

Flevoland:

Betsy Dommerholt betsy.dommerholt@gmail.com 036-5223212

N.Holland

Lisette Slagter lemony@ziggo.nl 06-43122746

Lanny Boshart lanny-boshart@hotmail.com 06-45039005

Veluwe:

Dirk en Dorien Heermeyer d.heermeyer1900@kpnmail.nl 0313-652971

Betuwe:

Dick en Aleid v.Dam info@debonteboelenham.com 0488-412613

Limburg:

Marion Quaedvlieg marionquaedvlieg@home.nl 045-5743537

Diverse

Fokbegeleiding-database

J.Wierda-Gorter/P.Wierda info@schapendoes.net 0513-677588

Commissie evenementen:

Dirk en Dorien Heermeyer d.heermeyer1900@kpnmail.nl 0313-652971

Herplaatsing en noodopvang en vakantieopvang bemiddeling

I.A.K.Töniës secretaris@schapendoesclub.nl 0314-645818

Redactie/webmaster en design

J.W.G. info@schapendoes.net

Overige

Contributie 2015:

Nieuwe leden: **eenmalig** inschrijfgeld € 5,- alleen voor hoofdlid

Contributie hoofdlid € 16,00 per jaar Aanmelding na 1 juli € 8,00

Contributie gezinslid € 8,00 per jaar Aanmelding na 1 juli € 4,00

Fokkersvermelding € 10,- per jaar

Na minimaal 6 maanden lidmaatschap recht op gratis nestvermelding(en)
max.10 weken per nest

Regio Bank Oudehaske t.n.v "de Schapendoes Club"

IBAN nr. NL50RBRB0920703151

BIC RBRBNL21